

Indianul care a salvat evrei austrieci

De Tiberiu Ezri

Despre consulul general chinez la Viena, **Ho Feng-Shan**, care a salvat mii de evrei acordându-le vize, am scris într-un articol publicat în revista *Baabel*:

<https://www.youtube.com/watch?v=U4C-ucs3ZZQ>

La fel, am mai scris și despre **Chiune Sugihara**, viceconsulul Japoniei în Lituania, care a obținut pentru câteva mii de evrei – în special polonezi – vize de tranzit prin Japonia. I-am vizitat și muzeul dedicat memoriei sale:

<https://www.youtube.com/watch?v=4T94X2ICOk0>

Recent, am citit câteva articole despre un alt erou asiatic care a salvat evrei vienezi în timpul celui de-al Doilea Război Mondial: **Kundan Lal Gupta (1893–1966)**, om de afaceri indian, luptător pentru libertate și filantrop.

După *Anschluss* – alipirea Austriei de către Germania în 1938 – Kundan Lal, care în Punjab deținea o fabrică de ustensile metalice, le-a oferit unor evrei vienezi posibilitatea de a „lucra” la el în fabrică și, astfel, de a primi vize care le-au salvat viața. În acest fel a reușit să salveze **cinci familii de evrei**, oferindu-le de lucru și locuințe în India.

Un avocat evreu de 30 de ani, Fritz Weiss, se ascundea într-un spital, simulând o boală. Acolo l-a întâlnit pe Kundan Lal, internat și el pentru diabet și hemoroizi. Deși Weiss a fost expulzat din spital de naziști pentru a munci pe străzi, Kundan Lal i-a creat un loc de muncă fictiv în compania imaginară „Kundan Agencies”, obținându-i astfel viza pentru India.

La fel s-a întâmplat cu Alfred Wachsler, dulgher, și cu soția lui însărcinată. Hans Losch, care lucra în industria textilă, a primit o invitație de a lucra într-o fabrică textilă imaginară, „Kundan Cloth Mill”.

Alfred Schafranek, proprietar al unei fabrici de placaje, a primit propunerea de a construi o fabrică similară în India. El, familia și fratele său, Siegfried, au fost astfel

salvați. A supraviețuit datorită lui Kundan Lal și Siegmund Retter, comerciant de ustensile metalice.

Kundan Lal nu și-a dezvăluit intențiile nici familiei sale, nici autorităților indiene sau britanice. Hans Losch a fost primul care a ajuns în orașul Ludhiana, în octombrie 1938.

Totuși, Losch și Weiss nu s-au adaptat mediului din Ludhiana și s-au mutat la Bombay, iar în 1947 au emigrat în Anglia.

Lucy și Alex Wachsler au fost arestați de autoritățile britanice și trimiși într-un lagăr de internare pentru străini. Mai târziu, împreună cu copilul lor, au ajuns și ei la Ludhiana, unde Kundan Lal le-a oferit o locuință într-o casă nouă, vecini cu familia Schafranek. Aceștia din urmă au deschis un magazin de mobilier și au înființat prima fabrică de placaj din India.

În septembrie 1939, după invadarea Poloniei de către Germania și declanșarea celui de-al Doilea Război Mondial, Marea Britanie a declarat război Germaniei. Dintre cei 2,5 milioane de soldați indieni recrutați de britanici, 87.000 au pierit.

În 1940, toți cei de origine germană – evrei sau nu – au fost internați într-un lagăr în India. Cei care și-au găsit locuri de muncă plătite au fost eliberați primii.

Frații Alfred și Siegfried Schafranek au deschis o fabrică de placaj la Bangalore, iar în 1947 au emigrat în Australia.

Familia Wachsler a fost eliberată în 1942 și s-a mutat la Karachi (astăzi în Pakistan). În 1948 au reușit să obțină viza pentru Statele Unite. Alex Wachsler i-a surprins pe prietenii lui indieni din America vorbind fluent limba urdu.

La Ludhiana, Kundan Lal Gupta a deschis o școală care funcționează și astăzi și în care învață aproximativ 900 de elevi.

Kundan Lal și soția lui, Saraswati, au avut cinci copii. Ea suferea de depresie, iar la un an după moartea ei, în 1966, Kundan Lal a murit de un atac de cord, la vârsta de 73 de ani.

În total, acest om excepțional a salvat 14 evrei de la o moarte aproape sigură.

În 2024, nepoata lui, Vinay Gupta, a publicat o carte despre eforturile bunicului ei de a salva evreii vienezi:

„A Rescue in Vienna”.

Acest om deosebit și modest a rămas anonim până anul trecut. Pentru faptele sale, ar merita cu prisosință să fie decorat postum de către Yad Vashem cu titlul de **„Drept între popoare”**. A fost un om cu un profund simț al dreptății și o compasiune ieșită din comun.

Bibliografie

https://en.wikipedia.org/wiki/Kundan_Lal_Gupta .1

<https://www.bbc.com/news/articles/crl0r5wrkexo>

<https://www.thejc.com/news/world/the-silent-indian-hero-who-created-fake-companies-to-save-jews-from-the-holocaust-dr3s06yz>